

Informacje dla dawcy osocza krwi

I. WYBÓR DAWCY OSOCZA

Aby uniknąć chorób przenoszonych drogą krwiopochodną, odpowiedni dobór dawcy odgrywa kluczową rolę. Poniższe czynniki prowadzą do czasowego lub stałego wykluczenia dawcy:

➤ RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKSUALNE

- kontakty seksualne z osobą zakażoną wirusem HIV lub chorą na AIDS
  - częste zmiany partnerów seksualnych
  - kontakty seksualne między mężczyznami, także w przypadku używania prezerwatywy (dotyczy także partnerki takiego mężczyzny)
  - kontakty seksualne w celu zarobkowym (prostytucja)
  - kontakty seksualne z osobą zajmującą się prostytucją, kontakty seksualne z osobą przyjmującą dożylnie narkotyki
-
- występowanie choroby Creutzfeldta-Jakoba i jej wariantów (CJD = BSE, TSE) wśród członków rodziny
  - pobyt w Wielkiej Brytanii i Francji (ponad 6 miesięcy) w latach 1980-1996 (hipotetyczne ryzyko wariantywnej postaci choroby Creutzfeldta-Jakoba); poddanie się transfuzji krwi w Wielkiej Brytanii po 1980 roku
  - stosowanie produktów leczniczych pochodzenia ludzkiego np. ludzki hormon wzrostu w zaburzeniach rozwoju i wzrastania
  - zabieg neurochirurgiczny z zastosowaniem przeszczepu opony twardej, przeszczepu rogówki
  - transplantacja z wykorzystaniem organów pochodzenia zwierzęcego; transplantacja z wykorzystaniem tkanek lub komórek pochodzenia ludzkiego
  - narkomania i alkoholizm
  - przyjmowanie dożylnie narkotyków, a także sterydów lub hormonów poza wskazaniami lekarskimi (także w przeszłości)
  - osoby z hemofilią lub inną chorobą krwi przyjmujące leki regulujące krzepnięcie krwi, oraz ich stali partnerzy seksualni.

INNE PRZECIWWSKAZANIA

Długotrwałe wykluczenie z dawstwa jest spowodowane przez stosowanie niektórych leków (tabletki, zastrzyki) na trądzik, łuszczycę, wypadanie włosów, przerost prostaty, itd.- izotretynoina (np. Accutane, Roaccutane), etretynat (np. Tegison, Tigason), acytretyna (np. Neotigason), finasteryd (np. Finex, Penester, Propecia, Proscar), dutasteryd (np. Avodart). Czas wykluczenia dawcy zależy od leku i sposobu podawania.

Inne przeciwwskazania:

Dotyczy ostatnich 6 miesięcy.

- bliski kontakt z osobą chorą na żółtaczkę zakaźną (wspólne gospodarstwo, kontakty seksualne)
- tatuowanie, przekłuwanie uszu, piercing ciała, akupunktura, makijaż permanentny
- kontakt substancji toksycznej z błoną śluzową lub skórą

- badania endoskopowe (np. żołądka, jelit, dróg moczowych i oddechowych)
- transfuzja (podanie preparatów krwiopochodnych)
- operacja
- pobyt w zakładzie karnym (więzienie)
- leczenie lub diagnoza choroby wenerycznej

Pobyt w niektórych krajach zwiększa ryzyko zarażenia chorobą zakaźną. Za ryzykowny uważa się długotrwały pobyt w krajach tropikalnych, w krajach, gdzie występuje malaria, choroba Chagasa lub gorączka Q, pobyt w krajach ze zwiększonym występowaniem chorób zakaźnych (np. zakaźna żółtaczka itd.)

Ma Pan/Pani prawo do zadawania pytań dotyczących pobrania, jak również, ma Pan/Pani prawo do wycofania się w dowolnej chwili.

W przypadku wątpliwości należy zwrócić się do lekarza w centrum krwiodawstwa lub przystąpić do samowykluczenia.

SAMOWYKLUCZENIE

Jeśli dojdzie Pan/Pani do wniosku, że Pana/Pani krew mogłaby zaszkodzić przyjmującemu transfuzję, prosimy o rezygnację z pobierania lub poinformowanie pracownika centrum krwiodawstwa o takim przypuszczeniu. Jeśli pobranie już nastąpiło, a przypomni sobie Pan/Pani ważne fakty lub w najbliższych dniach pojawi się fakt istotny pod względem epidemiologicznym (żółtaczka zakaźna w rodzinie, choroba zakaźna członka wspólnego gospodarstwa domowego), istnieje możliwość poinformowania o tym fakcie centrum krwiodawstwa:

- Za pośrednictwem formularza rezygnacji (znajduje się pod skrzynką przy wejściu do centrum krwiodawstwa). Na formularzu należy wypełnić datę poboru i numer PESEL i wrzucić do skrzynki przy wejściu.

- poprzez wysłanie wypełnionego formularza pocztą na adres: MOJEPLAZMA, Horní 266/73, Ostrava-Jih, 700 30.

- O samowykluczeniu można także poinformować centrum krwiodawstwa telefonicznie pod numerem: 592 750 440 (w dni robocze od 8:30 do 17:00) lub wysyłając w dowolnym momencie e-mail na adres info@mojeplazma.cz. Pracownik recepcji odnotuje Pana/Pani wiadomość i przekaże lekarzowi. Numer telefoniczny znajduje się także na legitymacji dawcy.

KWALIFIKACJA DAWCY DO ZABIEGU

Przed każdym pobraniem dawcy poddawani są następującym badaniom:

Ciśnienie tętnicze krwi (100-180/60-100 mmHg)

Tętno (50-100 uderzeń na minutę)

Temperatura ciała (poniżej 37,5 ° C)

Masa ciała (min. 52 kg)

Morfologia krwi (hemoglobina)

BADANIE POBRANEGO OSOCZA

Oprócz wypełnienia kwalifikacyjnego kwestionariusza, kontroli laboratoryjnej i badania przeprowadzonego przez pracownika służby zdrowia (rozmowa), każde pobrane osocze jest sprawdzane na obecność oznak zakażenia:

HAV (żółtaczka typu A)

HBV (żółtaczka typu B)

HCV (żółtaczka typu C)

HIV (powodujący AIDS)

syfilis (lues, kiła)

B 19 – parwowirus

Mimo przedstawionego sposobu badań nie jesteśmy w stanie zagwarantować przyjmującemu krew całkowitego bezpieczeństwa (np. ze względu na to, że test może powstać w oparciu o przeciwciała, a proces wytworzenia przeciwciał po „zakażeniu” u dawcy może trwać kilka tygodni). Niezbędna jest zatem współpraca z dawcą oraz bezwzględne obustronne zaufanie. W przypadku nieprawidłowych wyników badań laboratoryjnych zostaną Państwo o tym poinformowani. Wykazanie zakażenia dawcy wirusami HIV, HBV, HCV lub innymi poważnymi infekcjami przenoszonymi drogą krwiopochodną jest powodem trwałego wykluczenia z dalszego dawstwa. Dane o stanie zdrowia dawcy zachowujemy w jego dokumentacji z zachowaniem zasady tajemnicy lekarskiej. Pobrane osocze zostanie wykorzystane tylko w przypadku spełniania wymogów bezpieczeństwa i jakości.

UWAGA!

Nieprzestrzeganie zalecanej diety dzień przed oraz w dniu pobrania (lekkie, nietłuste posiłki, dużo płynów) może spowodować żółte zabarwienie osocza (zawierającego dużą ilość tłuszczu). Takie osocze nie może być dalej wykorzystywane w lekach ratujących życie, a pobranie nie będzie oznaczone jako udane.

II. ZAGROŻENIA DLA DAWCY OSOCZA

POBRANIE OSOCZA OD NIEZUPEŁNIE ZDROWEGO DAWCY

Pobranie osocza od niezupełnie zdrowego dawcy może mu zaszkodzić, dlatego są przeprowadzane podstawowe badania, które mają ocenić ogólny stan zdrowia dawcy. Dawca jest informowany o wszystkich wynikach odbiegających od normy. Za tymczasowe lub stałe wykluczenie dawcy odpowiada lekarz centrum krwiodawstwa. Dawca zostanie poinformowany o powodach czasowego lub stałego wyłączenia z dawstwa.

SKUTKI UBOCZNE POBRANIA

Skutki uboczne pobrania (powikłania), które mogą się pojawić:

- krwiak, siniak (krwawienie podskórne po wstrzyknięciu), ryzyko wystąpienia tego powikłania można zmniejszyć przez prawidłowe uciskanie miejsca wstrzyknięcia po pobraniu
- skutki ogólne, omdlenia spowodowane są opóźnieniem dostosowania się krwioobiegu do zmian przy pobraniu lub nieodpowiednią reakcją psychiczną; do omdlenia dochodzi najczęściej u dawców, głodnych, odwodnionych, zestresowanych oraz po zbyt szybkim opuszczeniu fotela
- w przypadkach pobrań przy pomocy aparatury (podczas których krew jest mieszana ze środkiem przeciwzakrzepowym poza ciałem) może dojść, pod wpływem wahań poziomu wapnia, do drobnych skurczy mięśni (najczęściej drętwienie języka, mrowienie ust itp.), jeśli nie został podany wapń lub nie poprawiono prędkości pobrania, może dojść do większych skurczy; ważne, aby dawca został o tym poinformowany i zgłaszał już pierwsze objawy (w wyjątkowych okolicznościach mogłoby dojść do podobnych powikłań z innymi przyczyn, ale zasady zapobiegania im i postępowania są analogiczne)

Wszystkie materiały używane do każdego pobrania osocza i krwi do badań laboratoryjnych są zawsze jednorazowego użytku.

RYZIKO ZARAŻENIA DAWCY JAKĄKOLWIEK CHOROBA PRZENOSZONĄ PRZEZ KREW JEST ZEROWE

III. PRAWA DAWCY

Dawca ma prawo:

- w dowolnym momencie do zmiany swojej decyzji odnośnie oddawaniu osocza i do wycofania się z pobrania
- do zadawania pytań na temat oddawania osocza i okoliczności pobrania
- do uzyskania informacji o znaczeniu dobrowolnego i nieodpłatnego dawstwa
- do szczegółowego wyjaśnienia sposobu i rodzaju pobrania, łącznie z informacją o ewentualnych zagrożeniach związanych z pobraniem
- do szczegółowego wyjaśnienia powodów uniemożliwiających oddanie osocza, mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia dawcy lub dla przyjmującego lek wytworzony z tego osocza
- wiedzieć o sposobach badania kwalifikacyjnego (laboratoryjnego i klinicznego) oraz o obowiązkowych badaniach, którym jest poddane darowane osocze
- wiedzieć, jakie są możliwości dalszego przetwarzania i wykorzystania osocza
- do informacji o tym, że pobrane osocze będzie wykorzystane opisywanym sposobem, tylko jeśli spełni kryteria bezpieczeństwa i jakości
- do informacji na temat swojego stanu zdrowia i wyników obowiązkowych badań laboratoryjnych
- do prywatności podczas wywiadu z lekarzem i podczas badania klinicznego
- do ochrony przed nadużyciem jakichkolwiek informacji na temat oddania swojego osocza i własnego stanu zdrowia
- do informacji na temat przechowywania danych osobowych i innych danych o stanie zdrowia oraz ich ochrony przed nadużyciem zgodnie z obowiązującym prawem

Placówka centrum krwiodawstwa jest całkowicie odpowiedzialna za jakość i bezpieczeństwo pobieranego osocza, dlatego ma prawo ostatecznie zdecydować czy dawca zostanie przyjęty czy odrzucony.

Darowanie osocza nie jest uważane za "podstawowe prawo człowieka".

Jeśli dawca ponownie odwiedzi centrum po upływie 90 dni, ponownie będzie traktowany jakby był dawcą po raz pierwszy (badanie, wynagrodzenie finansowe).

Dawca może korzystać z usług tylko jednego centrum krwiodawstwa zajmującego się poborem osocza. W przypadku późniejszej rejestracji dawcy w innej placówce, zostanie on automatycznie TRWALE USUNIĘTY z centrum MOJEPLAZMA.

Przed pobraniem należy wyrzucić gumę do żucia lub cukierek!!!

Zabrania się jedzenia podczas pobrania.